

אשכולות

העלון השבועי של גאחדי ישיבת "כרם ביבנה"

”לזכר עולם יהודה צדיק” לע”נ מרן ראש הישיבה הרב חיים יעקב גולדויכט זצ”ל בן הרה”ח ישראל אלעזר זצ”ל
נלב”ע ב’ באדר א’ התשנ”ה ת.נ.צ.ב.ה.

נזיר, קדוש?

מוטי פקטר

פ רשתנו עוסקת, בין השאר, בדיני הנזיר. ההתייחסות אל הנזיר בתורה שבכתב ובתורה שבע”פ היא מעורבת, פעמים חיובית ופעמים שלילית. מצד אחד נאמר בתורה: ”עד מלאת הימים אשר יזיר לה’ קדוש יהיה...”. אך מאידך, נצרך הנזיר להביא קרבן חטאת בסוף ימי נזירותו. במסכת נזיר מצינו פעמים שהתנאים והאמוראים מגנים את הנזיר וקוראים לו חוטא, ומצינו פעמים שהחכמים משבחים את הנזירים ומפליגים במעלתו.

מצינו בגמרא (נזיר ב.) שהרואה סוטה בקילקולה יזיר עצמו מן היין, משם משמע שהניזרות – מעשה חיובי היא. אולם מוצאים אנו גם את דעת ר’ אלעזר הקפר (נזיר יט.) שנזיר נקרא חוטא מפני שציער עצמו מן היין. וכן מצינו שאדם שלא שותה יין נקרא מנוול (במשנה בדף כח. “אי אפשי באשה מנוולת” ומוכח שם בגמ’ שהניוול הוא על אי שתיית יין).

א”כ עלינו להבין האם קבלת נזירות היא דבר חיובי ומבורך או שמא הוא דבר פסול וקלוקל.

פרשת נשא
ט’ בסיון ה’תש”ע
גיליון מס’ 137
(שנה רביעית)

זמני השבת

ת”א ים
חולקת נרות 18.58 19.14
צאת השבת 20.14 20.16

בגמרא (נזיר ד:) מסופר: “אמר רבי שמעון הצדיק: מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא, חוץ מאדם אחד שבא אלי מן הדרום יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים. אמרתי לו: בני מה ראית לשחת שער נאה זה? אמר לי: רועה הייתי לאבי בעירי והלכתי לשאוב מים מן המעיין ונסתכלתי בבבואה שלי ופחו יצרי עלי וביקש לטורדני מן העולם, אמרתי לו: ריקה מפני מה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך? סופך להיות רמה ותולעה! העבודה שאגלחך לשמים! עמדתי ונשקתי על ראשו. אמרתי לו: כמותך ירבו נזירים בישראל! עליך הכתוב אומר: “איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה””

ובתוס’ (ד”ה “לא”) מובא שהסיבה שלא אכל אשם נזיר טמא היא מפני שחשש שכשנדר הנזיר לא העלה על דעתו שיטמא ותתארך נזירותו, ועכשיו, שנטמא, הריהו מתחרט על נדרו ובעצם נדרו מופר מעיקרו והאשם שהוא מביא כעת הוא חולין בעזרה. כעת עלינו להבין, מדוע כאשר שמע שמעון הצדיק שאותו נזיר נדר לשם שמים הסכים לאכול את קרבנו, הרי גם כאן קיים החשש שכאשר נטמא, התחרט על נדרו, ומה הוא שונה משאר נזירים שנדרו ונטמא?

האור החיים הקדוש בפרשתנו כותב שהתורה דברה על ב’ סוגי נזירים - “דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם” דבר - על נזיר חוטא, ואמרת אליהם - על נזיר קדוש.

הנזיר המסגף עצמו מפני מאורע מרגש או מפחיד שארע לו או מפני שרוצה להשיג מטרה מסוימת (לידת בן וכדו’) כמו שמצינו רבות בדוגמאות של המשנה והגמרא) הוא נזיר חוטא - הוא המצער עצמו מן היין ללא סיבה ראויה לשמה, חוטא מלשון מחטיא - מפספס - הוא מפספס את המטרה של הנזירות שקבעה התורה...

לעומתו הנזיר הקדוש הוא הנזיר שנזר כדי לגדור עצמו מן החטא. דוגמת הרואה סוטה, יזיר עצמו מן היין כדי שלא ייפול כמוהו. ודוגמת הנזיר של שמעון הצדיק שנזר כדי שיצרו לא יתגבר עליו במדת הגאווה.

נזיר שנזר מחמת התפעלות רגעית מתחרט על נזרו די מהר מכיוון שההתרגשות הרגעית חולפת ולא נשאר ממנה כלום. על נזיר כזה ניתן לחשוש שכשנטמא והתארכה לו הנזירות, התחרט על נזרו, מכיוון שכעת אין הוא תחת ההשפעה של אותה התרגשות שהיתה לו כשנדר. אולם, נזיר שנדר כדי לגדור את עצמו ולהרחיק עצמו מן החטא, אין חשש שיתחרט. אדרבה, בכל יום שעובר והוא מורחק מן החטא הוא מרגיש יותר ויותר טוב וטהור על כן גם כשהוא נטמא הוא עדיין עומד בדעתו ולא מתחרט על נזרו.

נזיר שנזר בגלל התרגשות פתאומית הוא נזיר חוטא מפני שמצער עצמו מן היין, ועל כן חייב הוא להקריב קרבן חטאת. אך מדוע גם הנזיר הקדוש חייב בקרבן חטאת?

הרמב”ן על אתר (ו’, י”א) כותב שקרבן חטאת הוא מפני שהוא מסיים את נזירותו ולא נודר נזירות עולם, אחרי שכבר התקרב, חייב הוא כפרה על כך שמתרחק הוא שוב. ונראה לי שזה הוא בניזיר קדוש שנזר כדי להרחיק עצמו מן החטא. כעת, כשהוא מסיים את נזירותו יש עליו תביעה, עד שהתקרבת והצלחת להגיע לדרגת שליטה מלאה על היצר שלך, מדוע אתה מתרחק שוב? מדוע אתה מסכן את עצמך שוב לרשת הייצר? הרי “אל תאמין בעצמך עד יום מותך”!

נשים לב כי המילה “נזיר” ניתנת להתפרש כזר או מוזר שמשמעותם מרוחק ולא שייך, אך מאידך ניתן לפרשה גם במשמעות של “נזר” - כתר ועטרה, גם הם מסמלים ריחוק, אך ריחוק מרומם ונעלה, ריחוק של מלך מעמו. כך גם הנזיר עצמו לפעמים הוא זר ומוזר לא שייך ולא מקובל, אך לפעמים הוא חובש את “נזר אלוהיו” מרוחק מהבלי העולם ומקורב לשכינה.

ניתן להוסיף, כי גם המילה “קדוש” משמעותה הרחקה והיבדלות, וגם מילה זו יכולה להתפרש לשני פנים - “קדושים תהיו כי קדוש אני ה’”, או חלילה “לא תהיה קדשה בבנות ישראל”.

לפי ההלכה גם בימנו לא בטלה תורת נזיר, מי שיקבל על עצמו נזירות יהיה נזיר על כל פרטיו, ויצטרך להמתין עם כל דיניו עד שיבנה בית המקדש במהרה בימנו. אבל גם לאנשים פשוטים יותר כמונו, יש לזכור תמיד כי כאשר אנו רוצים לקבל על עצמנו חומרה חדשה או סיגוף כלשהו, עלינו לבדוק היטב האם זה בא מהתרגשות פתאומית שתחלוף בקרוב או מרצון אמיתי להתקרב לקב”ה ולהרחיק עצמנו מהחטא. ויהי רצון שנזכה תמיד להתקדם מעלה מעלה במעלות התורה והיראה ולהתקרב לקב”ה צעד אחר צעד, אמן!

עורך: מוטי פקטר

העלון יוצא לאור ע”י ישיבת “כרם ביבנה” תנובות, הערות והארות ניתן לשלוח לכתובת: eshckolot@gmail.com

נא לשמור על קדושת הגליון!

העלון מופיע גם באתר הישיבה באינטרנט: www.kby.org

שאלה:

בשו"ע. א"כ הא בהא תליא וגם לסעודת שחרית יש שעות מחולקות, וכדדייק לישנא דהרמב"ם.

ובילקו"י הנ"ל הביא זאת במפורש מבעל ערוך השולחן (רפ"ח, ב') שסעודת שחרית זמנה דווקא קודם חצות, והטעם כדלעיל בש' הלקט. וכן נאמר לי בשם כף החיים (שבשבת זו יום פטירתו, ז"ע).

לסיכום: לסעודה שלישית יש זמן מוגדר לפי רוב הראשונים ולהלכה. ולסעודה שנייה ע"פ דבריהם: מהתוס' והרא"ש לא מוכח, ונראה שהעיקר הוא שיש זמן התחלת³, אך לרמב"ם ור' יעקב ממרויש בש' הלקט ואחריהם ערוך השולחן וכף החיים, משמע שכשם שלסע' שלישית יש שעות מחולקות כך לסע' שחרית. כמו כן, רואים שהמח' תלויה במקור שסע' שלישית היא בזמן מנחה: לתוס' מהמשנה, וזה דין בתחילת הזמן שתהיה הפרדה. אך לש' הלקט נלמד מהפסוק כמו שהימים מחולקים כלו' הפרדה יותר משמעותית.

כמו כן, אמר לי ראש הכולל שליט"א שאם ככה, לכתחילה עדיף לקדש על הפת מדין סעודה כמ"ש בה"ל סי' רע"ג ממעשה רב ע"פ הגר"א א"כ יש צורך לדבר (כבשאלתנו).

ואמנם בסימן רפ"ח פסק המחבר ע"פ הירושמי: "אסור להתענות בשבת עד שש שעות" וכ' המשנ"ב בשם הפרי מגדים "ואי טעים מיד קודם תפילת מוסף מותר להתאחר יותר משש שעות" ומוכח מסתימת הדברים שכל הבעיה היא לא לצום, אך מדין סעודת שחרית, אפשר גם להתאחר (וראה בהערה 3 מלשון תוס' הרא"ש). ועל כרחך שיסביר דברי התוס' והרא"ש רק לגבי התחלת הסעודה, ושאו"י גם הרמב"ם רק התכוון לו' שיהיו סעודות מחולקות⁴.

עוד יש להוכיח ממנהג העולם שלא מקפידים על כך לאכול לפני זמן מנחה גדולה בדווקא.

א"כ לסיכום: לכתחילה כדאי לקדש על הפת. במקום צורך (ולמי שמנהגו ברור כך) יקדש כשאר האפשרויות, ויעשה את סעודת שחרית לכתחילה לפני זמן מנחה גדולה (כ"ה בילקו"י הנ"ל) אך בדיעבד ובמקום צורך גדול יעשה הסעודה אח"כ ואת הסעודה שלישית יאחר יותר, להיכרא.

³ וכן אפשר להוכיח מלשון תוס' הרא"ש כלל כ"ב דין יג שכתב כנ"ל שא"א לקיים סע' שלישית לפני חצות אך האוכל סעודת שחרית אחר חצות יכול לחלקה לשניים, והאוכל קודם חצות אינו יכול. ומוכח שיכול להתחיל לאכול אחר חצות. אמנם אפשר גם לדחות שכוונתו אם התחיל לפני כן ונמשכה הסעודה, וכמו שכתב שם בתשובות בסימן ד', וכ"ה לשון השו"ע "אם נמשכה סעודת הבוקר יפסיק הסעודה..."

⁴ אמנם אפשר קצת לדחות הראיה, שהרי יש חילוק בין חצות לזמן מנחה גדולה, שחצות בשש שעות ומנחה גדולה בשש וחצי, וא"כ הם דיברו מצד תענית שיכול לעבור את גבול חצות, אך באמת מדין סעודה צריך לכת' לפני שש שעות וחצי אך כפי שכתבנו, מסתימת הדברים נראה שאין קפידא בדבר.

באחת משבתות השבו"שים לקח לוי האברך כמה חברי' לקידוש אצלו בבית. כנהוג, הם אכלו מזונות, שרו ושמחו. לאחר שנפרדו לשלום שם לב לוי שעוד כ-40 דקות מגיע זמן מנחה גדולה, אך עדיין הוא לא אכל סעודת שחרית בפת, ומשפחתו כבר שבעה ורוצה לאכול לאחר זמן. האם מותר לו להתעכב או שחייב להתחיל בתוך ה-40 דקות?

תשובה:

יש להסתפק האם לסעודות השבת אשר נלמדו מהפסוק: "ויאמר משה אכלוהו היום, כי שבת היום לה", היום לא תמצאוהו בשדה" (שמות ט"ו), יש שעות מוגדרות לעשותן, או שהעיקר רק שיהיו שלוש סעודות מחולקות.

לגבי סעודת שחרית לא מצאנו בפוסקים דבר מפורש¹, אבל לגבי סעודה שלישית פסק בשו"ע (רצ"א, ב'): "זמנה משיגיע זמן המנחה, דהיינו משש וחצי שעות, ואם עשאה קודם לכן לא קיים מצוות סעודה שלישית".

ומקורו מדברי התוס' בשבת קיח. שכ' שם במשנה (ק"ז): "נפלה דליקה בלילי שבת מצילין מזון ג' סעודות, בשחרית.. ב' סעודות, במנחה מזון סעודה אחת". ובתוס' ד"ה במנחה: "מכאן משמע דזמן אכילה שלישית בשבת הוא מן המנחה ולמעלה דלא כאותם שמחלקין סעודת שחרית ומברכין בינתיים". וכ"ה ברא"ש, והביא ראיה נוספת, וכ"ה במרדכי. וא"כ רואים מהמשנה שיש זמן לסעודות, וא"כ כמו בשלישית שכ' במנחה, כך בשניה כ' "בשחרית". וכן בילקו"י (שבת חלק א' עמ' תד בהערה) כ' מדברי הרמב"ם: "חייב אדם לאכול ג"ס בשבת אחת ערבית, אחת בשחרית ואחת במנחה".

ואמר לי ראש הכולל, הרב טובי שליט"א, שיש לדחות הראיה מהתוס' והרא"ש שכוונתם הרי לומר שא"א סעודה שלישית לפני זמנה, א"כ כך גם בשחרית, אך אין לדייק שא"א סעודת שחרית לאחר זמן מנחה².

אך הראוני מפורש יותר מכך בשבולי הלקט לרבינו צדקיה סימן צ"ד זכ' לגבי חלוקת סעודת שחרית לשתיים (ר' תוס' לעיל) שעל דבר זה שאל הר"ר יעקב ממרויש זצ"ל בשאלת חלום ונענה: "אשכילך ואורך: דבר זה מתורת מרע"ה למדנו: "ויאמר משה אכלוהו היום" מה הימים מחולקים זה מזה כך השעות של ג' סעודות צריכות להיות מחולקות זו מזו". ואמנם אח"כ הביא ראשונים שהתירו לחלק סעודת שחרית לשתיים, וכ"ה במרדכי ובראבי"ה, אך להלכה פוסקים שאסור כדלעיל

¹ וכנראה הסיבה היא שגם ככה יש איסור לצום בשבת עד שש שעות כמבואר בסימן רפ"ח באו"ח, א"כ מסתמא אוכלים לפני חצות היום.
² ואמנם בדברי הרמב"ם יותר מפורש מהתוס', שהרי היה יכול לכתוב אחת בליל שבת ושתיים ביום השבת, ומדפירש זמנם משמע שכ"א וזמנה.

"ישא ה' פניו אליך" מו"ר ראש הישיבה שליט"א, מתוך חוברות "צורבא כיס"

שאלו מלאכי השרת לפני הקב"ה: מפני מה אתה נושא פניך לישראל? והלא כתוב בתורתך: אשר לא ישא פנים? א"ל הקב"ה: והאיך לא אשא להם פנים, שאני כתבתי בתורתך ואכלת ושבעת וברכת והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה.

מקשים העולם: אם מחמירים עד כזית, מה הרבותא שמחמירים בכביצה?

"א שבגמ' חולקים ר"מ ור' יהודה האם שעור זימון הוא בכזית או בכביצה, וכשהזמנו תלמידיהם של אלו ושל אלו היו מדקדקים על עצמם אחד מהשנים: או שאכלו פחות מכזית כדי שלא יתחייבו או למעלה מבכביצה כדי שיתחייבו לכל הדעות, והיו נושאים פנים איש לרעהו כדי לא לעשות דבר בניגוד לדעת חבריו. וזהו עד כזית ועד כביצה.

ומהסוגיא בשבועות אין להוכיח כלל, שהרי למסקנה הגמרא מעמידה את המשנה לקרבן מצורע ולא למלקות של קוצץ בהרתו, וא"כ אין שום הכרח ממסקנת הסוגיא שמלקות בקוצץ בהרתו תלויות בארבע מראות נגעים.⁷

על שיטות אלו יש להוסיף את שיטת הרמב"ם. הוא פותח את הלכות טומאת צרעת בקביעה "לבנונית שהיא דיהה... אינה צרעת אלא בוהק הוא" אבל באמצע הפרק (הלכה ו) כתב "כל מראה צרעת עור הבשר אינה קרויה נגע ולא מטמאה עד שיהיה מראה הנגע עמוק מעור הבשר... אבל אם היה... בשוה עם שאר העור או גבוה מן העור אינו נגע אלא כמו צמח מן הצמחים העולים בגוף". א"כ לרמב"ם הבהק אינו צרעת (וא"כ אפשר שאינו בכלל "השומר בנגע הצרעת"), אף שאינו בדרגת "עמוק אין מראה מן העור" ואינה נגע.⁸

קיימת התייחסות נוספת של הרמב"ם לנגעים טהורים, ואולי משם נוכל להבין את שיטתו. הרמב"ם פוסק לגבי פסולי כהנים (פ"ח מביאת מקדש הט"ו) "בעלי נגעים טהורים שנשתנה העור מחמת עצמו כמו הבוהק, שנשתנה העור מחמת דבר אחר כגון צרבת המכוה וזה בכלל נגעים טהורין". אם כן הרמב"ם הבוהק וכמוהו צרבת המכוה, שהיא עור⁹ שנגלד על כויה ועדיין לא החלים, שניהם קרויים נגעים טהורים לענין פסול כהנים. והנה שני אלו הנגעים אמנם מופיעים בפרשת נגעים ושניהם טהורים. אבל בעוד הבהק אסור בקציצה לרש"י, צרבת המכוה היא כויה בעלמא, ולא מצאנו איסור לרפאותה (ולהוציאה מגדרי המכוה על דיני נגעים) בשום מקום.¹⁰ אם נוכל לומר שהרמב"ם התכוון להשוות בין הנגעים, יש להניח שלרמב"ם אין איסור גם על קציצת הבהק.

ברבותינו הראשונים מצאנו, אם כן, שלש שיטות המתייחסות באופן ישיר למעמדו של הבהק. רש"י מחשיבו כנגע שאין בו טומאה ואסור לקצו, תורי"ד החשיבו כשם כולל לבהרות שאינם בכלל נגעים ומותר, והרמב"ם הגדירו בכלל "נגעים טהורים" ואין התייחסות מפורשת להסרתו. סוגיות נוספות במסכת נגעים מתייחסות לבהק ביחס לנגעים אחרים, ואפשר שבהן נמצא מפתח להבנה בהירה יותר.

ברורה מי מרבתינו הראשונים מסכימים עם הרמב"ם בזה, ויש לעיין במקורו מהתוספתא, כי שם יש כו"כ צדדים לכאן ולכאן.

⁷ כן כתב גם מנ"ח הנ"ל, ופשוט. ובעיקרא דדינא עיין אג"מ הנ"ל, שם החמיר באיסור אף במקום שאין מלקות ואפילו בהרת שאין בה שיעור טומאה וזו חומרא גדולה.

⁸ משמע קצת שזו מספחת. ויש לדון, שהרי בעלי התוספות (תורי"ד והריצב"א) הבינו שהנגע הקרוי מספחת (דהיינו עמד בזה ובוה, וכשיטתם (ר"ש - אחיו של ריצב"א - נגעים ג, וכל המפרשים שם, וכמו שצינתי לעיל) שזה הוא הקרוי מספחת) הוא נגע טהור האסור בקציצה, והרמב"ם אומר שאינו נגע כלל, בעוד דוקא הבהק, שלבעה"ת (עכ"פ תורי"ד) אינו כלל נגע, לרמב"ם נחשב נגע שאינו של צרעת, וא"כ יש כאן סברות הפוכות; ואולי יש ליישב שיש הבדל בין השמות לדגת החומרה ואכמ"ל.

⁹ משמע במשניות ורמב"ם שזהו שמו של מצב זה בעור גם בלי הבהרת שעליו.

¹⁰ ואף שאין זו צריכה לפנים, הרי החיוב "ורפא ירפא" מתייחס גם למצב של "כויה תחת כויה".

מראות נגעים שנים שהן ארבעה (משנה שבועות ב.); והגמרא (שם ד.) מציעה אפשרות שהמשנה מונה דוקא הלכות הנוגעות לעונש מלקות, והמלקות על נגע צרעת הן בקוצץ את הבהרת. תוספות (שם ד"ה בקוצץ בהרתו) מקשה מסוגיה בשבת (קלב:), בה משמע שיש איסור לקצוץ נגעים טהורים ג"כ, ומתירן ריצב"א שמדובר שם דוקא בנגע שהוא מארבע מראות נגעים אבל אינו מטמא מסיבה אחרת "כגון דעמד בעיניו בזה ובוה (דהיינו לא פשה בשני שבועות ההסגר) או כהה", וכן פירש בתוספות רי"ד (שבת שם) ש"כל שהוא מקרום ביצה (דהיינו מראה הנגע הפחות בלבנוניתו) ולמטה לא מקרי נגע והקוצצו אינו עובר" אבל נגעים טהורים הם "נגע העומד שני שבועות ולא פשה ולא הביא סימן טומאה", ומבאר "והילכך כיון שראוי להיות טמא אסור לקצוץ".¹ ואותו הנגע הוא הנקרא מספחת, כמפורש בחומש, והוא נגע טהור.²

שיטתו של תוספות רי"ד באה לידי ביטוי בצורה ברורה יותר בסוגיא בנדה (יט.). שם מעלה הגמרא אפשרות שפירוש הפסוק "בין נגע לנגע" יכול להיות בין נגע טהור לטמא, ושואלת "נגע טהור מי איכא? וכי תימא: כולו הפך לבן טהור הוא - ההוא בוהק מקרי". ובתוספות רי"ד פירש "הוא בוהק איקרי פי" לא אשכחן דכולו הפך איקרי בהק ובהק כתב אצל בהרת בהק הוא אלא ה"ק כיון דרחמנא טהריה כבהק בעלמא חשיב ולא נגע הוה" ומשמע שלפי תורי"ד כל נגע שהוא טהור נקרא בשם בהק שאינו כלל נגע, וכדלעיל.

התפיסה שתוספות מניח בהו"א ודוחה על פי הסוגיא בשבועות, היא שיטתו של רש"י. הוא מסביר (שבת שם) "נגעים טהורין - כגון בהק ופרחה בכליה,³ ובכולהו איתרבו לאיסור קציצה בסיפרי, אין לי אלא משנזקק לטומאה, עד שלא נזקק לטומאה מניין - תלמוד לומר ככל אשר יורו." כלומר מאיסור הקציצה גם לפני הראותו אל הכהן⁴ למד רש"י שאין שמו של הנגע כנגע קשור לחומרתו,⁵ וגם בהק הוא נגע לכל ענין.⁶

¹ ולכאורה הוא הדין בפרחה ככולו אם היה שייך קציצת בהרת.

² פסוק ו' ועיין רש"י ורמב"ן שם ובר"ש נגעים (א, ג), ובשאר מפרשי החומש והמשנה מה נקרא בשם זה. והמפרשים הבאים אחריהם בים התלמוד האריכו למעניתם; לתועלת המעיין אציין כאן מי שמצאתי והם מי נפתוח (פרפר, כט) ומשנת יעבץ (חיו"ד סימן מ) ובספר הזכרון לר"ב זולטי האריך בזה בנו הרב אריה זולטי.

³ אפשר שמקורו של רש"י באותה סוגיה בנדה שממנה למד תורי"ד את שיטתו. הרי אם הגמרא מסיקה שהנגע הטהור היחיד המוכר לנו נקרא בהק, וכוללת בזה גם את "פרחה ככולו", הרי שאלו הם "נגעים טהורים", וגם אם לא שייך לקרוא בהם "בין נגע לנגע" כיון שאינם נידונים בטומאה וטהרה, הרי יש בהם איסור קציצה.

⁴ ועיין משנה למלך פ"י מהלכות טומאת צרעת ה"א ומנחת חינוך (תקפד ב); ושם דן בהרחבה בנושאים אלו) לגבי המקור המדויק ואפני הראיה.

⁵ כך הביין גם באג"מ חלק קדשים טהרות (נדפס בכרך א) סימן כה; ושם האריך בנושאים רבים השייכים לסוגיה, עיי"ש.

⁶ ובאמת הנה הרמב"ם פסק (פ"י מהלכות טומאת צרעת ה"א) שדוקא אם הועילו מעשיו לוקה ואם היה נגעו נגע טהור, הרי לא הועילו מעשיו וא"כ לא ילקה, ואפילו בקוצץ מספחת; ולפי זה לכאורה הכרח לומר שהסוגיא בשבת אינה להלכה, אם לא שנאמר שגם מה שנכשר לעבודה בהסרת אותם נגעים טהורים (שבוה עוסקת הסוגיה שם) חשיב הועילו מעשיו, ואף שהוא רחוק לומר כן אפשר שבוה תתורץ קושית המשנה למלך שם, שהקשה לשאל ועפ"י דרך ארוכה זו אתי שפיר ויהיה דרך ארוכה שהיא קצרה. אבל באמת אין לנו ראייה

בפועל, אנחנו כולנו צרכנים של התרבות הזו, ולצערנו, לא בצורה ה"חדירית" שהרב אמר לעיל, אלא אנחנו נשאבים לתוך התרבות הזו. ואנחנו צריכים לדעת שתרבות המערב, שמקורה ביוון ואח"כ ברומא, מושתתת על טומאה ועל הרוע של העולם, מפני שהכל שם זה רק אני והתפרקות החושים שלי! על כן, צריך הדרכה של שרי יהודה, של גדולי הדור, שרק הם מוסמכים ללמד תורה בתיאטרות וקרקסאות שבאדום.

נסיים את העניין ג"כ בדבריו של הרב בנוגע לשרי יהודה (אגרות ג', אגרת תתע"א):

כשיתחזק רוח העם בקרבו ע"י שבתו אל ארצו וממלכתו, יתחילו סגולותיו העתיקות לצאת לאור עולם, ורוח הנבואה בהוד האלוקי שלה יצא ממחבואו, ויתעלה מכל חופש של דיבור מדומה ועראי שהוא נוהג בארצות המנומסות לפי רוח זמניו, ובמשך איזה תקופה הלא מוכרחת תהייה תנועה דתית מהפכנית לצאת מכוחן של ישראל לטהר ולצרף את כל סיגי האליליות והחומרנות הגסה המסובכים ברוחות העמים והדתות השונות, למען צרף את כל מערכי רוח האדם באופן שיוכשר להתעלות למידת השלום והחופש המוחלט. אנחנו לא מוסלמים! מוסלמים ותרבות זה כמו חושך ואור. האסלאם כל מטרתו זה להרוס. מסופר על סלאח א-דין, ששרף את הספרייה הגדולה של אלכסנדריה, בטענה ש'ממה נפשך'- אם זה אמת זה ממילא כתוב בקוראן ואם זה לא אמת, אז אין לזה זכות קיום. המוסלמים כבר 600 שנה נשארו במקום. אנחנו לא שם, אלא אנחנו מבינים שיש בתרבות של העולם משהו גדול ואנחנו רוצים להתחבר לתרבות העולמית אך לצד הטוב שבה! לכן אנחנו צריכים לצרף את המסיגים! לא לשרוף ולהשמיד, אלא לצרף ולטהר. "והסירותי דמיו מפיו ושיקוציו מבין שיניו ונשאר גם הוא לאלוקינו". ועתידין תיאטרות וקרקסאות שבחול" שילמדו שרי יהודה בהם תורה ברבים. א"כ, היחס שלנו אל התרבות הזו היא ככלים ולא כמטרה בפע"צ.

זהו המהלך של היחס שלנו לכלי התרבות הזרים. הסתגרות והתכנסות, זהירות עצומה ופחד גדול, שנעשה מפני הצורך שלנו לא להיפגע מהתרבויות המשתוללות בחוץ. אבל לעתיד לבוא, עתידים שרי יהודה להציץ בצורה חדירית ופנימית אל תוך התרבויות הללו ולקחת מהן את הדברים הטובים, מפני שיש שם הרבה מאוד עוצמה. ובייחן השמשות' שלנו, במצבנו המסובך, אנחנו צריכים ת"ח גדולים באמת שיאירו לנו את הדרך, כיצד ללכת קדימה, מצד אחד עם הפתיחות שאנחנו ממילא פותחים לתרבויות הללו, אך מצד שני עם הזהירות שלא ליפול חלילה במקומות הלא נכונים. שנזכה ב"ה ש"הישן יתחדש והחדש יתקדש".

בשבע שבע, ראינו את דבריו של מרן הרב ב"אורות התחייה" (פסקה טו'). הרב מחלק שם בין המצב שהיה בעבר, כאשר עמ"י היה במצב של רום המעלה- אז הפתיחות למען "הצצה חדירית ופנימית" היתה טובה, לבין המצב בגלות, שם הצמצום נדרש כדי לשמר את הקיים. בסוף הפסקה, הרב אומר כך: עד אשר יקיץ הקץ, שקול קורא בכח: הרחיבי מקום אהלך, ויריעות משכנותיך יטו, אל תחשבי, האריכי מיתריך ויתדותיך חזקי, כי ימין ושמאל תפרוצי וזרעך גוים יירש, וערים נשמות יושיבו. והתחום של אלפים אמה הקצר הולך הוא ומתרחב, כמדת ישועתן של ישראל, שהולכת ואורה קמעא קמעא. דברים אלו אומר הרב ביחס לדורנו- דור התחייה. אנו נמצאים כעת במצב הביניים: מצד אחד, אנחנו כבר לא בגלות, אנחנו מתחילים לראות את הסימנים שחז"ל מסרו לנו מתממשים ואין אנו מתכחשים לכך שגאולתן של ישראל החלה, קמעא קמעא, כשחר פרוש על ההרים. אך מאידך, איננו טומנים את הראש בחול, ואנו רואים שעדיין לא הגענו למדרגה שלמה, אלא יש לפנינו עוד דרך ארוכה. מרן הרב זצ"ל, שהיה כה מודע וכה רגיש לעניין זה, מבאר לנו בדבריו הנפלאים שכאשר "יקיץ הקץ", כאשר תחל גאולתן של ישראל, אזי קול יקרא "הרחיבי מקום אהלך"- אנו יכולים וצריכים להפתח, מפני שהצמצום הגלותי כבר לא מתאים. אך הרב ג"כ מזוהר אותנו, שיש לעשות זאת בהדרגה ובוזהירות רבה, "כמדת ישועתן של ישראל"- אסור לנו לקפוץ מעבר לדרגתנו, כיוון שעדיין קיימת סכנת הנפילה והקלקול. אלא, עלינו להיות חכמים ונבונים, מודרכים ע"פ גדולים התורה שרואים וקוראים את המציאות וכך מורים לנו את האסור ואת המותר, את הראוי לקרב ואת שצריך להרחיק.

כיום, אנו חווים את הדברים על בשרנו וישנם דוגמאות רבות לעניין זה. לדוגמה, ביי"ס לקלנוע "מעלה"- ביי"ס דתי לקלנוע. הרעיון של ביה"ס הוא, לתת כלי ביטוי לאנשים שרוצים ליישם את כוחותיהם התחום הקלנוע, אז יצרו ערוץ כשר לתרבות הזו. יש כאלו שהולכים רחוק יותר ואומרים שזה לא איזה משהו בדיעבד, אלא לכתחילה אנחנו צריכים להיות חלק מהיצירה הזו. אך הדיון הוא לא על השאלה הזו, אם זה לכתחילה או בדיעבד, כיוון שזו מציאות קיימת. יש כוחות באומה וביחיד שרוצים לפרוץ החוצה. לכן, השאלה היא איך עושים את זה בצורה נכונה. עולם הקלנוע היום הוא עולם טמא מאוד. וברגע שנהיים חלק מעולם כזה, אפי' אם רק חלק קטן וצדדי, אזי מוכרחים להיפרץ! ובאמת, בשנים הראשונות היו שם קלוקלים גדולים מאוד! הם מתמודדים עם דברים מאוד קשים. דוגמה נוספת היא, ביי"ס לאומנויות ומגמות לאומנות, דבר שמאוד רווח היום בציבור שלנו. כל זה בא מצורך, מרצון פנימי להיות חלק מהיופי והאסטטיקה של העולם, שכשלעצמה אינה דבר שלילי, כפי שבאר הרב, אלא הנק' היא איך לגשת לכל זה ומתי. האתגר הגדול של המחנכים ביי"ס הללו הוא כיצד להגיש את זה לתלמידים מבלי לגרום להם להפרץ.

השאלה בשבת ניתנה תורה לישראל

הרב בן-ציון אלגזי שליט"א

ניתן לשלוח תשובות לתיבת הדוא"ל: eshckolot@gmail.com

תשובה לשאלה הקודמת: שאלנו, כיצד ייתכן שבשבת ניתנה תורה לישראל אם פסח של אותה שנה חל ביום חמישי וחמישים יום משם אמור להיות ביום שישי. וניתן לתרץ ע"פ בעל הפלאה שכותב שבשעה שיצאו ישראל ממצרים היה להם גדר של בני נח. ואצל בני נח הלילה הולך אחר היום, לכן כשנצטוו להתחיל לספור בלילה שאחרי יו"ט ראשון של פסח הם החלו לספור בלילה שאחרי היום השני של פסח כיוון שזה הלילה השני של פסח לדידם, לכן מתן תורה היה חמישים יום משם. אך לאחר שניתנה תורה נקבע כי היום הולך אחר הלילה ולכן סופרים מהלילה הראשון של חול המועד.

שבת שלום